

Forgácsokban a dicső múlt

A temesvári labdarúgás felemelkedése és bukása

● A bánsági nagyváros kikerülhetetlen, ha fociról beszélünk. Temesvár csapatai egykoron bajnokságokat nyertek, ám jó pár éve többnyire alsóbb osztályokban vegetálnak. A dicső múlt elhalványult, az összeomlás okai több síkon keresendők.

NÁNÓ CSABA

Labdarúgás terén Temesvárnak komoly hagyományai vannak. Gyerekkoromban, a múlt század '60-as, '70-es éveiben, amikor a nyarakat a Béga partján töltöttem nagyszüleimnél, még a villamos ütközőjén is lógtak az egyetemistacsapat szurkolói, hogy kijussanak egy-egy mérkőzésre. Minden környező utcából özönlött a tömeg az 1963-ban felavatott, Május 1. névre keresztelt, közel 40 ezer férőhelyes stadionba, amely jelenleg a mindössze 43 évesen elhunyt kiváló temesvári hátvéd, Dan Păltinișanu nevét viseli. A lelátók többnyire dugig megteltek, hatalmas élmény volt a

A román válogatott kiválósága, Dembrovsky Imre

több ezer szurkoló között buzdítani a Polit. Nem számított, hogy a hazai diákcsoport éppen a regnáló bajnokot fogadta vagy teljesen ismeretlen, a focival még hadilábon álló afrikai ország képviselőjével csapott össze ba-

A Temesvári Ripensia csapata a hőskorban

FOTÓK FORRÁSA: NÁNÓ CSABA MAGÁNARCHÍVUMA

ráságos mérkőzésen, minden meccsen forrt a tribün. A sok ezer ember teli torokból üvöltötte, hogy „Napos idő, borús idő, a Polira mind kijövünk!” Gyerekhangon én is ott öbégattam a nagyok között, és mérkőzés után fejből felmondtam minden trágárságot meg jópofa beköpést, amiket a szurkolóktól hallottam.

Szegény volt a nép, elnyomásban éldegélt, de a foci mindenkinek hozott egy kis örömet a szürke hétköznapokba. Senkit sem zavart, hogy tökmagban úszott a lelátó, és a pályától ötven méterre sört és kolbászt is felszolgáltak a csőcseléknek. Mivel a stadion nagy volt, a füves pályát még egy atlétikapálya is elválasztotta a nézőtértől, és a labda néha elég messze elszállt, a szervezők olykor megengedték, hogy a lelátón ugrabugráló gyerekek labdaszedőkként élhessék ki foci iránti szeretetüket. Akkoriban olyan nagyságok várták vissza az elgurult pettyest, mint a bombalövéséről híres, Kolozsváron és Temesváron egyaránt megfordult Ionel Bungău, Lereter József, a temesvári, majd a rivális aradi csapat kiválósága, vagy a mexikói vb-re kijutott válogatott tagjai, akik akkoriban éltek fénykorukat. Közről látni Mircea Lucescu elfutásait, Flo-

rea Dumitrache cseleit, Cornel Dinu fél pályán átívelő passzait felemelő élmény volt a 10–12 éves srácoknak.

Mint minden szépnek és jónak, a temesvári foci aranykorának is leáldozott. Az eredmények, ezzel együtt a nézők kezdtek elmaradozni, ma már azt is nehéz megállapítani, melyik csapat az „igazi” Poli, ha létezik egyáltalán egy ilyen. A hatalmas stadion szép lassan kiürült, ahogy üresen cseng az egykoron tartalommal telített csapat neve és lelke is. Temesvár 20. század eleji-közepi nagy csapatainak, a Kinizsinek és Ripensianak az utódai pislákoló fények elődeikhez képest. A mostani kínlódást és zűrzavart látván olyan nagyságok forognak a sírjukban, mint Dobay István, Bürger Rudi, Tänzler/Tánczos Mihály, Vogl Imre, vagy nagyapám egykori szomszédja, a válogatott hálóőr Ritter Béla bácsi. A Béga-parton kezdtek pályájukat a Kovács testvérek, akik közül Istvánt, az Ajax későbbi edzőjét nem kell bemutatni a foci szerelmeinek. Testvére, Miklós nem kevesebb mint három világbajnoki tornán is részt vett. Megfordult a Kinizsiben a magyar és a román válogatottat egyaránt erősítő zseniális Pecsovsky-Perényi József, a Poliban pedig játszott a mexikói véré „román” hőse, Dembrovsky Imre, valamint egy másik „mexikói” kiválóság, Ion „Liță” Dumitru is. De hol van már a tavalyi hó? A hatalmas temesvári stadion parlagon hever, a helyhatóságok évek óta ígérik, hogy a megkoptt aréna helyére újat építenek.

Kinizsi, a „kinai”

A temesvári labdarúgást egyáltalán nem túlzás a minőségi román futball bölcsőjének nevezni. A 20. század elején a Béga-parti városban

már futballoztak, 1904-ben valahol a központban megépült egy stadion is. 1910-ben városok közötti mérkőzést szerveznek a temesvári és szabadkai fiatalok, ugyanebben az évben alakul meg a Kinizsi (teljes nevén Temesvári Kinizsi Sport Egyesület). A névválasztás nem volt véletlen, az alapítók Kinizsi Pál hadvezérben látták az erőt, a vitézséget, amit a fociba is szerettek volna átültetni. A klub színei a fehér és a lila lettek. Az 1921-ben életre hívott országos román bajnokság első hat kiírását zsinórban a Kinizsi nyerte meg, a román válogatott zömét a harmincas évek közepéig erdélyi, ezen belül temesvári játékosok adták.

A húszas évek közepén már nemzetközi mérkőzésekre is sor került, a magyar–román futballkapcsolatokat ápolták Budapest és Temesvár városi válogatottjainak mérkőzései. 1926-ban a bánsági csapat 2–0-ra győzött, a magyar fővárosban rendezett visszavágó 1–1-es döntetlent hozott. Mivel Temesvárt nyugodtan tekinthetjük a korszak romániai futballfővárosának, az említett találkozók szinte válogatott mérkőzésekkel értek fel.

1928-ban Lázár Kornél, a bánáti régió híres futballvezére, a Kinizsi volt elnöke részben korábbi klubja játékosaiból megalapította az első romániai profi csapatot, a Ripensiat. Az együttes első edzője Kertész Vilmos volt, a csapat sárga-piros-kék szerelésben futott ki a gyepre, de a profizmus 1932-es bevezetéséig nem vehetett részt a román bajnokságban. Ezt követően azonban gyors egymásutánban négy bajnoki címet is elhódítottak 1933-ban, 1935-ben, 1936-ban és 1938-ban, ezek mellé két Román Kupát is nyertek. Mindezt figyelembe véve elmondható, hogy 1921-től két évtizeden át összességében húsz bajnokot avattak a román labdarúgásban, ebből tíz elsőség Temesvárnak jutott.

A Kinizsi hivatalosan 1946-ban szűnt meg, a Ripensianak is rövid volt a története, az „arisztokraták” klubját (ahogyan a Regátban nevezték őket) a kommunizmus első éveiben anyagi források hiányában felszámolták. A Kinizsiben és a Ripensianak a korszak olyan meghatározó játékosai rúgták a lasztit, mint Bürger Rudolf, a többszörös gólki-

A Ripensia kupagyőztes csapata 1934-ből

Az ACS Poli logója

Az ASU Poli logója